

skriver — en fortrinlig Vejledning for den, der ønsker virkelig Underretning om amerikanske Tilstande. Og hvad mere er: Disse af Tal og positive Oplysninger fyldte Sider om Amerikas økonomiske, sociale og politiske Forhold lever paa den mest beundringsværdige Maade. En førsterangs Stilist har formet det uhyre Stof plastisk, saa at det afgørende, det virkelig karakteristiske overalt træder frem, klart belyst af alle de mange malende Enkeltheder. Dette gør ikke blot Tilegnelsen let, men gør den til en Nydelse. Det er ogsaa i saa Henseende en mærkelig Bog.

Den være da ikke blot anbefalet „en menig dansk Socialists hjemlige Kamerater“, som Forf. udtrykker sig — det marxistiske Synspunkt, som Forf. lidt hyppigere end nødvendigt meddeler Læseren er tilgrundliggende, medfører egentlig blot, at det kapitalistiske Amerika træder endnu skarpere frem i Forf.'s Beskrivelse. Og det er tilvisse en Skildring, der har Interesse for enhver, der vil søge at forstaa, hvad Amerika betyder i Verdens Økonomi og Verdens Politik.

E. C.

HUGH DALTON: **Some aspects of the inequality of incomes in modern communities.** 360 S. Routledge & Son, London. 1920.

Den liberale Skole betragtede Samfundsøkonomi ret bogholderimæssigt; den bedømte Produktiviteten fra Driftsherrens Standpunkt uden at forstaa, at Produktivitet og Rentabilitet er to ganske forskellige Begreber; den moderne Teori er kommet noget herudover, først fordi den forstaaer, at Penge er et fejlagtigt Udtryk for Samfundets Rigdom, og fordi den har lært at skelne mellem Samfundsfordelen, som den er reelt og socialt, og som den fremtræder som privat Indkomst og Formue. Ved Grænsenyttelæren er man endelig blevet ført til at maale Goderne efter deres Utilitet, d. v. s. relative Ønskværdighed; men man kan ikke

skriver — en fortrinlig Vejledning for den, der ønsker virkelig Underretning om amerikanske Tilstande. Og hvad mere er: Disse af Tal og positive Oplysninger fyldte Sider om Amerikas økonomiske, sociale og politiske Forhold lever paa den mest beundringsværdige Maade. En førsterangs Stilist har formet det uhyre Stof plastisk, saa at det afgørende, det virkelig karakteristiske overalt træder frem, klart belyst af alle de mange malende Enkeltheder. Dette gør ikke blot Tilegnelsen let, men gør den til en Nydelse. Det er ogsaa i saa Henseende en mærkelig Bog.

Den være da ikke blot anbefalet „en menig dansk Socialists hjemlige Kamerater“, som Forf. udtrykker sig — det marxistiske Synspunkt, som Forf. lidt hyppigere end nødvendigt meddeler Læseren er tilgrundliggende, medfører egentlig blot, at det kapitalistiske Amerika træder endnu skarpere frem i Forf.'s Beskrivelse. Og det er tilvisse en Skildring, der har Interesse for enhver, der vil søge at forstaa, hvad Amerika betyder i Verdens Økonomi og Verdens Politik.

E. C.

HUGH DALTON: **Some aspects of the inequality of incomes in modern communities.** 360 S. Routledge & Son, London. 1920.

Den liberale Skole betragtede Samfundsøkonomi ret bogholderimæssigt; den bedømte Produktiviteten fra Driftsherrens Standpunkt uden at forstaa, at Produktivitet og Rentabilitet er to ganske forskellige Begreber; den moderne Teori er kommet noget herudover, først fordi den forstaaer, at Penge er et fejlagtigt Udtryk for Samfundets Rigdom, og fordi den har lært at skelne mellem Samfundsfordelen, som den er reelt og socialt, og som den fremtræder som privat Indkomst og Formue. Ved Grænsenyttelæren er man endelig blevet ført til at maale Goderne efter deres Utilitet, d. v. s. relative Ønskværdighed; men man kan ikke

nægte Rigtigheden af Bebrejdelsen for, at man har skudt det teleologiske Synspunkt tilside, f. Eks. bedømmer vi to Goders Utilitet ens, naar Attraen efter dem er den samme, men tager ikke Hensyn til, at det ene Godes Nydelse for Individ som for Slægten kan være lige saa skadeligt som det andet er gavnligt.

Det er betegnende, at mange nye amerikanske og engelske Forfattere f. Eks. Pigou, Hobson og Smart har introduceret Begrebet „*welfare*“ som en Hjørnesten i økonomisk Tænkning, d. v. s. man maaler den økonomiske Virksomhed under Henblik paa dens Virkning paa offentlig Velværd. Til denne Gruppe af Mænd slutter Hugh Dalton sig i sin Bog over den ulige Indkomstfordeling, som han fordømmer, ikke blot fordi den samme nationale Dividende efter Læren om Indkomstens faldende Grænsenytte betyder mindre total Nytte, ulige fordelt end lige fordelt, men ogsaa fordi han mener, den er direkte skadelig for Slægten.

Den første Hælvte af Bogen gennemgaar i en vilkaarlig Inddeling i 7 Perioder de økonomiske Forfatteres Stilling til den ulige Indkomstfordeling og den ubegrænsede Ejendomsret; vi ser, hvorledes Forfatterne ned til Stuart Mill tager begge Dele for værende uden for enhver Kritik; særlig de liberale Epigoner ser heri baade Retfærdighed og Hensigtsmæssighed og understreger — iøvrigt ikke med Urette —, at den Kapitalopsamling, som har muliggjort Udnyttelsen af de tekniske Opfindelser, var betinget af en ulige Indkomstfordeling, som gjorde det for de rige til en let Opgave at „spare“. Forfatteren gennemgaar nøje Stuart Mills Stilling til Arv og „*unearned income*“. Med Professor Sidwich begynder i engelsk Litteratur selv hos konservative Folk som Marshall og Cannan Kritiken over den ulige Fordeling. Forf. mener at kunne paavise, at tyske Liberale som Hermann og Roscher ligesaa vel som den historiske Skole f. Eks. Schmoller nærmest stod som Forsvarere for den eksisterende Indtægtsfordeling; han glemmer her, at det var en af denne

Skoles Mænd, Wagner, som hævdede det som en Opgave for Staten ved Beskatning at ændre Indkomstfordelingen. Med Rette gør han derimod opmærksom paa, at Leroy-Beaulieu har faaet Uret i sin Spaadom, at Væksten i Opsparingen maatte medføre, at Renten og Profitten stadig faldt.

Forf. diskuterer nu nøje Ejendomsrettens Begreb og mener at kunne paavise, at Ophobningen af store Formuer positivt skyldes Staternes Arvelovgivning og Mangel paa Nænsomhed overfor de naturlige Monopoler. Jeg tror, Forf. i højere Grad skulde have undersøgt den private Ejendomsret ud fra et Hensigtsmæssigheds Standpunkt, der dog maa blive det afgørende, d. v. s. i hvilken Grad fremmer den private Ejendomsret Produktionen og Samfundets Velfærd? De Grænser, man maa sætte for denne som for enhver anden Ret, maa sættes under Hensyn til, at Produktionen sker uforstyrret. Forf. undersøger nu først Indkomstfordelingen mellem de forskellige Kategorier, f. Eks. Jordejer, Kapitalist, Arbejder og Driftsherre; her viser han sig som en Mand, der faktisk kan megen Nationaløkonomi, fuld fortrolig med Læren om Vekselvirkningen mellem Efterspørgselspriserne paa færdige Varer og de tekniske Produktionsbetingelser for Faktorerne i den færdige Vares Sammensætning, og ligeledes fortrolig med Reglerne for forenet og rivaliserende Efterspørgsel og forenet og rivaliserende Udbud, uden hvilke Reglers Forstaaelse det baade er umuligt at bedømme Lovene for Raastoffernes Pris og Lovene for Renten og Arbejds løn. Her kommer et Kapitel, hvori Forf. omhandler Begreberne Elasticitet i Efterspørgselen efter henholdsvis Kapital og Arbejde og Elasticiteten i disse Faktoreres Udbud og opstiller den Sætning, at Elasticiteten i Udbudet af Kapital er større end Elasticiteten i Udbudet af Arbejde, og at Elasticiteten i Efterspørgsel efter Kapital er mindre end Elasticiteten i Efterspørgsel efter Arbejde; heraf uddrager han en Række Sætninger, som ikke er umiddelbar indlysende og om hvis Rigtighed jeg ikke tør udtale mig, før jeg har givet dem

en meget nøje Prøvelse, men som jeg i hvert Fald straks kan se kræver Kvalifikationer.

Forf. undersøger ogsaa Indflydelsen af Opfindelser paa Indkomstfordelingen og sondrer mellem Opfindelser, som sparer Arbejde og som sparer Kapital, f. Eks. den traadløse Telegraf.

Forf. sondrer mellem absolut og procentvis Indkomst, og jeg tror, det vil være frugtbart at følge hans Opfordring til at undersøge Kapitalens Indtægt ej blot procentvis, men ogsaa dens absolute Størrelse; herigennem kommer Forf. ind paa en Undersøgelse af tekniske og økonomiske Forandrings Indvirkning paa a) Rentefoden, paa b) Kapitalens absolute Indtægt (om Kapitalens Indtægt vokser eller aftager) og paa c) hvilken Andel Kapitalen faar af den samlede nationale Dividende, en Andel han for 1911 anslaaer til 30 0/0; dette siger nu ikke, at Arbejdet faar 70, idet Indtægter saasom Sagsføreres og delvis Lægers Salærer ligesom Handelsmands og Haandværksmesters Fortjeneste og visse højere Funktionærlønninger indeholder baade Rente- og Profitelementer; man kan næppe komme længere end til at sige, at Samfundets Indtægt deles lige mellem Arbejdet og de andre Faktorer, og udskiller vi Handelsomkostninger fra Arbejdet, tror jeg, at Arbejdets Andel bliver mindre.

Forf. ender med at kritisere Arveretten og gør sig til Talsmand for den italienske Professor Rignanós Forslag, at anden Gang, den samme Sum falder i Arv, skal den skatte mere end første Gang o. s. v., og at ingen Mand maa arve mere end 1 Million. Mr. Dalton overser her, at en stor Del af Privatformue ikke skyldes Opsparing, men Kapitalisering, uden hvilke de store Kæmpeformuer var utænkelige, saasom kapitaliseret Jordrente eller Profit, Kursavancer o. s. v.; jeg tror, at man navnlig efter Krigen vil finde, at Kapitaliseringer har skabt Formuer „beyond the dream of avarice“. Jeg er mere enig med Forf., naar han, for at faa den vældige „falske“ Kapital, Statsgælden, ud af Verden, ønsker en Kapitalskat. Forf. har sikkert Ret i, at et Samfund kan

være lykkeligere ved en mindre Produktion og en bedre Fordeling af Indkomsten, men han har ikke ført Beviset for, at hans System ikke vil forringe Produktionen for meget. Jeg er ikke bange for en radikal Lovgivning, men kun under Betingelse af, at den ikke forringer Produktionen saa meget, at den gør de rige fattige uden at gøre Arbejderne velstillede.

Dr. L. V. Birck.

Det statistiske Departement 1896—1920. 200 S. G. B. N. F. Kjøbenhavn 1920.

I Anledning af, at der den 1. Januar 1921 var forløbet 25 Aar siden Statistisk Bureau omdannedes i Henhold til Lov ^{16/12} 1895, har Det statistiske Departement fortsat den i 1901 udsendte Oversigt over „Dansk Statistiks Historie 1800—1850“ og den i 1899 udsendte „Statistisk Bureaus Historie“ med det foreliggende Skrift. Man vil her finde en Redegørelse for den officielle Statistiks Omfang og Arbejdsmetoder, der utvivlsomt vil interessere langt ud over de statistiske Fagfolks Kreds, paa Grund af den Hjælp Redegørelsen giver til Vurdering og Brug af Statistikkens Resultater.

E. C.
